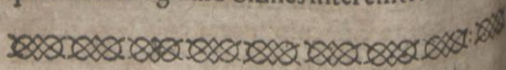

Confors sam Ioniuges sanctos, & martyrii candidatos
ad mar. Natalia agnitus confors prædictus martyrii,
tyrium & prædixit, ad quod ibi pariter mente & sermone
anhela. ne se compararunt omnes, dimissisque ad Eccliam
vio. fiam duabus vxoribus non tam vt se ingererent
 persecutioni, quam fugiendam Christus docuit
 sed vt martyrii exemplo captiuus metum præter
 Christo patiendi eximerent: vbi in via agnitus
 professi se suosque Christianos, & illicò ad Lucium
 cem delati sunt, qui missis ad domum Aurelii
 tellitibus omnes comprehensos sibi sisti mandauit:
 uit: iamque astantes hortatus ad præsentis vici
 curam, & suæ superstitionis sequelam cum nihil
 proficeret, maiori accensus furore in carcerem
 mittit, vnde quinto post die speciosis promissis
 spretis educti gladio omnes interempti sunt.

EX TOMO V. SVRII,

SS. *Adriani & Nataliae coniugalis* fides & amor elucens in adhortatione & susceptione S. *Adriani Martyrii*, & pietatis, religiosaque cura S. *Nataliae*: ex antiquis M. S. codicibus, consentientibus vetustissimis martyrologiis.

Sur. Tom. 5. 7. Septemb.

Ingresso Nicomediam Maximiano Cæsare sacrificium populo indictum, est, & Christianorum nomina deferri. Itaque apparitores ita militiæ principi dixerunt: quidam Christiani latitant in spelæo, quos nos nocturnis vigiliis psallentes audiimus: Hi vincti adducti ad Cæsarem procedentem ad sacrificia ob Constantiam in fide crudis neruis cæli sunt: deinde lapidibus rotundis eorum ora contusa, & annotatis eorum responsis professionis in custodiam adducti sunt, ut pluribus ad exemplum regionis totius conficerentur tormentis. Ibi Adrianus 28. annorum iuuenis, qui 13. menses cum Natalia prænobili Christiana vxore coniunctus primus in officio erat, ita SS. Martyribus est locutus: Scirè ex vobis maximopere opto, quæ nam vos gloriæ expectatio, ad tantas pænas sustinendas corroboret? Respondere martyres: nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus diligentibus se. Tum Adrianus ad Exceptores, annotate etiam, inquit, meam confessionem cum his Dei Athletis. Quod cum Cæsari esset nunciatum, eius iussu in custodiam ductus est: cuius causam ignorans Natalia eiulans scidit vestimenta, at comperto, quod causa fidei esset vinctus, properè mutata veste ad carcerem se contulit, & collaudato eius proposito ad martyrii agonem pro æterna gloria perferendum adhortata spreto consilio furore, & adulatione aliorum,

*Iussa.**Martyrum
pena.**SS. A.
driani
& Natalia
sua
coniugium.**Es. 64.
Cōuersio
Adriani.*

vincula viginti trium ibidem vincitorum osculata eos rogauit, vt ad societatem certaminis Adrianus non grauentur commonefacere. Post dies aliquos Adrianus, vt promiserat, ad vxorem, vt intercessit agoni, data pecunia custodibus & relictis fideiussoribus iisdem martyribus, abiit. Quod cum

Natalia cura in causa salutis Adriani.

Natalia ante accessum eius rescuisset, suspicata eum fidem deseruisse, incredibili dolore est affecta, quod necdum inito certamine fugisset: cuius ille, fideiusserunt, inquit, pro me sancti martyres, & si ego inuentus non fuero à custodia praefectis, cum suis pariter & meas luent pœnas, nec sentire poterunt, cum sint iam pænè illatis à Tyranno supplicii exanimati. Hoc dicto ipsam lætitia affecit, & in summi ab ipsa beneficii accepti loco posuit, quod ad honestissimam victoriæ lauream viciorum suum fidelissimo amore prosequeretur: quin & ipsa in regressu cum ipso ad carcerem nullam de facultatum dispensatione mentionem inferri voluit, tantum vt ad ea, quæ sibi cum sanctis præmia proposita, festinet: quæ resistentibus & pugnantibus adeptu facilia. Vbi ad carcerem ventum est, Natalia ad pedes sanctorum prostrata osculata est vincula eorum, videbat enim cor-

Natalia seruauit vinculis.

pura eorum iam à suppliciis putrefacta, ita vt vermes ex eorum vulneribus prociderent: inclinansque se putredinem omnem abstergebat, pretiosis linteis plagas dissolutarum pondere vinculorum ferreorum manuum & pedum alligabat, & 8. diebus vulnera curabat. Cumque hi ad quæstionem rursus vocandi essent, commentæ rienti

riensis dissuasit, eò quod ob dissolutionem membrorum ad nouas pœnas non sufficerent viribus, sed solus Adrianus integer ad has robore esset. Expoliant ergò cum vestibus, & reatum ad verenda sub ligaculo, ferrentemq; suis manibus eculeum fistunt Tyranno. Euntiq; martyres dixerunt: Macte Adriane noua ista tua à Deo tibi impertita dignitate martyrii: vide n̄c hanc metu pœnarum, vel fraude diaboli deperdas: neque destitit vxor piis verbis eum monere. At Tyrannus dixit Adriano: permanes in insania & vis malè exire ab hac vita? Adrianus respondit: iam dixi tibi, me ab insania recessisse, & ideò paratus sum hanc vitam profunderè. Tyrannus non ferens Deos suos sperni iussit eum lignis contundi, & dici, ne blasphemet, Adrianus ait: Si ego sic crucior, qui blasphemus eos, qui non sunt, quæ tibi ferenda sunt cruciamenta, qui Deum viuum & verum blasphemus? Maximianus ait: Hæc verba ab illis impostoribus didicisti. Adrianus ait: Cur tu illos impostores vocas, qui duces nobis sunt ad vitam æternam? Vos potius estis seductores, qui homines in perditionis laqueos inducitis. Interim Natalia & martyres cognita prima eius plaga Dominum pro eo rogarunt. At maximianus iubet eum à quatuor cædi lictoribus magnis fustibus. Tum Adrianus, quanto, inquit, plura adhibes tormenta, tanto mihi plures conficis victorias. Quæ dicta & responsa sunt vtrimque, ea Natalia gratulabunda martyribus narrauit: deinde ventre eius verberato vsque ad viscerum effluxum nouis

*Adria-
nus ex-
anima-
tur.*

*Natalia ad
Arrianum.*

honorum, familiaritatis, medicaminum fructus
eius constantia tentata est. Exinde apud reliquos
in carcere depositus est, qui ei gratulati oscula in-
primere certatim gestiebant, & ipsa Natalia ex-
tergebat sanguinem eius, & eo perungebat corpus
suum. Interim partitæ inter se officia & homi-
nes piæ mulierculæ sanctis ministrabant: inter
quas honestissimæ nonnullæ fuere, voluitque des-
inceps Tyrannus id fieri: at Natalia tonsa crine
& fœmineo habitu in virilem commutato san-
ctis ministrabat, sedens ad pedes Adriani hoc ler-
mone cum compellabat. Obsecro, mi Domine
sis memor coniunctionis nostræ, & quomodo e-
go in hoc martyrio tibi adstiterim: ora igitur
Christum Dominum, ut metecum accipiat: ut
quemadmodum communicauimus in hac vita
misera & plena peccatis, ita simul esse possimus
in illa beatissima vita, quæ est omnis doloris ex-
pers. Oro te, mi Domine, ut has primas preces
Deo offeras. Scio enim præstiturum Deum, quicquid
quid ab eo petieris. Nosti peruersitatem civium
huius vrbis, & Regis impietatem, ne forte alieno
consilio me homini impio coniungat, & polluta-
torus noster, ex quo opto, ut discant à me om-
nes mulieres obtemperare viris suis comperata
erga me cura & solitudine tua. His dictis accin-
xit se denuò ad curanda sanctorum vulnera: pro-
ponebat eis simplices, delicatosque cibos: Erant
enim intolerandis affecti doloribus, quod vulne-
ra iam incipient regere ad sanitatem. Imitatae
sunt & aliæ mulieres Nataliam in mutando habi-
tu &

tu & coma scindenda. Quare, ne deficerent o- *Passio*
mnino viribus martyres, iussu Tyranni modo *Adria-*
antehac inusitato producta sunt vasa, incus, & ve- *ni pra-*
ctis ferreus in carcere, ibique Natalia monito vi- *sente*
ro, ne terrore cederet, ipsa primum postulavit A- *Nata-*
drianum, manibusque suis super incudem pedes *lia.*
confringendos extendit, vti & manum petitam:
qua præscæta reddidit spiritum. Pari cruciatu
cæteri sponte membris extensis mutilati & ex-
tincti sunt, & ad rogum delati, quorum sangui-
nem sequentes piæ sæminæ vestibus lineis & pur-
pureis exceperunt, & carnificum vestes eo asperfas
magno pretio redemerunt, Natalia quoque ma-
num Adriani clam accepit, & se in fornacem iam
iam erat coniectura, cum repente extitere toni-
rua magna, & pluuia & grandines, & fulgura at-
que terræ motus ita, vt haud secus atque in dilu-
uio nataret ciuitas, ipsaque fornax vi imbrium &
tempestatis extingueretur. At carnificum alii au-
fugerunt alii prostrati in facies expirarunt: san-
ctorumque reliquias Natalia cum sæminis & a-
liis fidelibus ab igne nihil læsas abstulit, initoque
consilio, ne alio incendio Tyrannico iussu reli-
quæ perirent, fideles Bizantium naui detulerunt. *Nata-*
Interea Natalia domi suæ thesauro manus Adria- *lia re-*
ni purpura obuolutæ & myrrha perfusæ conten- *spuit a-*
ta à Tribuno ciuitatis Tyrannum interpellante *lienas*
ad alteras nuptias petitur: at illa per missas ad se *nuptias*
matronas tridui inducias impetrauit, vt fugam
adornaret apud sanctorum corpora habitaculum
fixura: orauitque Deum per merita S. Martyris

viri sui, ne suæ continentia alieno coniugio viri inferretur. Hæc precata in somno vnus ex martyribus ei adfuit nuncius precis exaudita, & Adriani aliorumque gloria, precatorum pro ipsa, vt citò ipsis præsto esset in cælis. Illa expergefata nauim conscendit sola manu S. Adriani sumpta, vt Bizantium iret: in quo itinere nequam spiritus in specie Naucleri nauim à recto cursus iussi auerti. At B. Adrianus illicò adfuit, & fraudem detexit, & manifesta specie eos præiuit, donec Bizantium altera luce intrarent. His lætata Natalia ad domum martyrum se contulit multis fidelibus refertam, vbi post quietem breuem vocatu S. Adriani ad perpetuam migravit.

*S. Elzearij Comitis compendiosa vita,
qui cum coniuge vixit continentissimè,
virgoque permansit, & lux sui te-
nebrofi sæculi fuit.*

Surii 27. Sept.

Elzearius patrem habuit Hermongaum à Sabrano virum insignem, & potentem, matrem Laudunam Albanam Comitissam non solum nomine Bonam, sed etiam bene Catholicam, & Deo deuotam. Hæc à conceptione filii Elzearii sanctioribus ardebat desiderijs, de quibus cum Garfenda Alphanti nobili ac raræ cuiusdam pietatis, diuinisque reuelationibus celebri Domina lubens salutaria verba accepit & retulit, quibus sibi quædam inspidum esse declarabat.

Parentes.

*Garfenda
pia matrona.*

rabat, & si lege viri soluta esset, Diuino se mancipaturam seruitio. Filium mox à natiuitate Deo obtulit famulum, aut morti rebellem. Qui cum adhuc ancillarum brachiis portaretur, inuitus sæpè humanissimè in porta pauperes, nullo pacto progredi volebat aut acerbè flebat, nisi data esset stipēs, qua data lætus transibat. A quinto pueritiæ anno gestu, voce, fronte, opere omnifariæ virtutis documenta inter æquales edebat: cumq; aliquot annis institutione patruī sui Abbatis Masiliensis profecisset, iussus est à Carolo Siciliae & Solymorum rege decennis sponsalia cum Dalphina Virgine celebrare, & post triennium coniugio solenni ritu copulari. Quarto die in Castellum Ausonium cum sponso cohabitatura adducta & in cubiculo eius mentē anteuertit detecto suæ virginittatis proposito, eumq; inter metum & fluctuationem non reluctantem, sed comem reperit responsis: nocteq; traducta precibus sequentium noctium præuentione sermonis eo deduxit rem, vt assensum non inuitus præberet. Adhuc, dum in familia Abbatis moraretur, procacib. linguis ad luxuriam incitatus vxoris prætextu declinabat, cuius & suam continentiam celabat, & à mortifero peccato magis, quam mortis periculo cauebat. Eodem anno cuncta quadragesimæ ieiunia seruauit, & nodosa chordula fortiter stringebat nudum corpus, adèd vt è faucia carne sanguinem exprimeret, & totam faciem pallor obtineret. Anno 15. ætatis in prandio Diuini moris suauitate incensus rubore vultus fociis febris suspicionē præbuit, vesperiq; solus prostratus in ge-

Infantia Elrearii.

Sponsa castitatis monitrix.

Vitas p. m. vs mortē.

Diuina al-lustratione.

nua interpretes tantas diuini amoris persensu
 flammis, vt totus eius colliquefceret animus, at-
 que in Deum transformaretur: edoctusque est
 diuinitus de breuitate vitæ, & contemptu mundi
 qui nihil est ad instar Cælestis regni incompara-
 bilibus bonis affluentis, deque sui à tot peccatis
 præseruatione & instinctu castitatis seruandæ. Ita-
 que confirmatus de hærede & hæreditate omnem
 etiam curam & cogitationem abiiciebat: & mo-
 dum Deo optimè placendi per preces experebat
 non auersaturus solitudinem, & iacturam tempo-
 ralium. Atqui tacita Dei suggestione sui fiducia
 auxilii in statuto suo persistere iussus simulq; vir-
 go permanere. Mirandum verò potius, quam i-
 mirandum illud, quod ex propinquitate consortii
 tori minus suæ virginitati cuius votum non ede-
 derat, timebat, nec intus immunitus, nec foris de-
 luxuriæ motu notatus esset, cui etiam in somnis
 obluçtabatur, & in vigilia peruigil arcebat. Post
 eum quem dixit, mentis excessum, prolixè ante
 decubitum orabat, & meditationibus interdum
 se tradebat: Non dissimilis alius mentis excessus
 accessit, in quo humilitate coram diuina dignatio-
 ne, sinu lacrymis madefacto, repræsentato crucis
 solennis incruento sacrificio mirificè fuit affectus
 donec in aurora oculis immotis persistens & ter-
 tiò compellatus ad se rediret. Alia nocte con-
 sumpta in precibus inuentus est à coniuge radian-
 te vultu cubile illustrare, quo tempore præmio-
 rum vitæ æternæ magnitudinem & Diuinæ be-
 nignitatis abyssum erga eos, qui acceptarent, le-
 culent

*Mira
 conti-
 nentia.*

culentius comprehenderat, vti & pleraque alia fi-
dei nostræ mysteria allâs plenè cognita vix se ver-
bis posse exprimere dicebat. In nuptiis cognatæ
versatus aliquot dies inuitus laxatis in dedecus ge-
stibus & vocibus conuiuiarum nobilium nihil
commotus fuit, sed super taciturnitatem mole-
lestia affectus & compunctus, inque lacrymas sin-
gulis noctibus fuit resolutus, Præterea tum reue-
latione Garsendæ nobilis matronæ, tum propria
mentis inductione D. Virginem patronam sibi
adsciuit, ante cuius venerationem præconsiderata
indignitate sua grata futura filiæ eius sibi suggeri
petebat. Eadem Garsenda ex splendore lapidis
fulgentis Diuinitus sibi ostensi pretiosam Elzea-
rii Virginitatem agnouit toto orbe radicaturam.
Pertæsus verò paterni affectus mundum sapien-
tis, ad eumque se pertrahere satagentis ad coniu-
gis castrum hæreditate ad se deuolutum migravit,
vbi triennio nouo modo caput familiæ suæ præsi-
dere, nouasque morum plantulas inserere, & trans-
gressoribus pænas ponere. Edixit 1. vt omnes
quotquot diebus sacrificio intersint. 2. Ni castè
viuerent, domo abscedant. 3. Nullus se scelere
mortifero implicaret ob periculum alienæ infe-
ctionis, & consensus sui approbationem. 4. Vt
plærique vtriusque sexus honestiores hebdoma-
daria exomologesi expiati Cælestis panis antido-
to se muniant. 5. Nulli fas sit blasphemia Deum,
Diuosque incessere, ore inhonesta promere, vtque
rei vel toto prandio coram aliis in terra sederent,
vel toto die cubiculo inclusi communi cibo ve-
scan-

*D. Vir-
ginem
patro-
næ ele-
git.*

*Edicta
familia*

scantur. 6. Nulli fas ut sit ludere tesseris, aut alio uti lusu illicito, turpi ac inhonesto, ni graui poena foret multandus. 7. Ut concordiam verbo & actu non infringerent, aut citò in gratiam redirent pro arbitrato multandi. 8. Ut hora post prandium vel alia piæ collationi à nullo interumpendæ subseruiret: quod si secus à quoquam factum, tantisper excludatur, donec correctus reuocetur. Ipse Elzearius non modò semper præfens, sed etiam ore, affectu, uoculis, admonitione cumulabat de Dei amore humilitatis & puritatis studio, præcibus à peccatorum suorum confidatione incipiendis, & aliis compluribus documentis, quibus familiam suam plusquam Cænobium omni virtutum splendore decorabat, ut mira morum maturitas & honestas, pax, pietas, benignitas, caritas in tota domo reluceret. Alasia igitur soror Dalphinæ sanctimonialis commemoratione horum se in virtutibus progressam ad eò carnis tentatione præcibus victa liberatam, ut vix admittere posset allectam, testabatur. Externi fama pietatis ad imitationem se composuerat: regulas, quas strictè ipse in sua domo, quoad vixit, obseruauit, Episcopus aliquis ad similem usum recepit. Ad ieiunia Ecclesiastica, ferias sextas, & aduentum complures præuios dies festorum adiungebat. Cilicium ad nudum corpus habuit sub vestibus pretiosis, & in eo sæpe dormiuit. A supradicta prima illustratione nunquã nudus, nisi ægrotus cum esset, cubauit: non rarò catenulis ferreis ad versus quinquagesimi psalmi ictus iterabat

rabat memor vulnerum Christi. Dominicis Aduē-
tus & quadragesimæ & potioribus festis sacra sy-
naxi fruebatur: quotidie 12. pauperibus pedes lauit
& alimenta præbuit. Sex leprosos osculo in ipso-
rum mapabibus sanauit: sine stipe nullum paupe-
rem dimisit: frumentum idè erogatum visum a-
quando multiplicatum redisse. Anno ætatis suæ
13. defuncto patre hæreditatè adiit toparchias Ariæ,
& Aufoisi. Arienses incolas per triennium sibi
rebelles, iniuriosos, & cõrumeliosos non est vltus,
sed eorum prædictam correctionem spontaneam
expectauit. Litteras Nobilium in odium & ad ia-
cturam hæreditatis persuadendam ad patrem mis-
fas & deinde inuentas celauit. Nullum impatientiæ
signum in ore & moribus eius vnquam repertum,
quam se abolere memoria Dominicæ Passionis di-
xit. Toparchias suas ære alieno obstructas citò li-
berauit cõstitutis, qui prouentus annuos acceptos
creditoribus soluerent, gaudebatque se in mundi
possessionibus amorem & imitationem extinctam
repperisse. Iustitiam accuratè præsidibus præcipie-
bat, neglectum corrigebat, iniquis idoneos surro-
gabat. Maledicos & alios sceleratos seuerè perse-
quebatur, & captos atq; in vincula coniectos pro
ratione culpæ plectebat. Morti adiudicatos salu-
taribus monitis institutos ad confessionè peccato-
rum, & commemorandam Christi passionè hor-
tabatur, inter quos vnū ad amaras lacrymas hor-
tatu commouit. Damnatis pecuniæ interdum ter-
tiam partem solebat, quibusdam dimidiam re-
mittere: pauperibus totam condnoabat, sed secre-

*Rebel-
lio suba-
ditorū.*

*Volum
casti-
tatis cū
coniū-
ge.*

*Respuit
omne
munus.*

tō & per alios, ne impunitas licentiam pareret
Eorum, qui morte plectendi erant, facultates pro
more in fiscum principis importabantur: Verum
si vxores haberent & liberos, clam aliena manu eis
restituēbat. In pompa, qua auratus eques à Rege
Roberto est creatus, cælestibus gaudiis intentus
vix, quæ circa ipsum gerebantur, aduertit. Vocauit
dein vxorem ad secum vouendam præsentem
Garlanda Alphanti castitatem, vti & factum
quæ paulò post mortua vtrique suæ beatitudinis
statum significauit. Per id tempus Rostagnus se-
nex nobilis eum amplexus repentè mutatus est.
Nam cum biennio iam sua peccata non esset con-
fessus, tanta sensit se peccatorum sarcina premi, vt
nec quiescere nec cibum capere, nec quicquam o-
mninò facere posset, donec peccata sua cum multa
contritione & lacrymis sacerdoti esset confes-
sus, & ex eo tempore ad meliorem frugem se re-
cepit. Biennio in prouincia exacto Neapolim re-
uersus Roberti primogenitum Calabriae Ducem
instituit quem moribus leuiculum & ad impuri-
tatem auribus combibendam promptum seorsim
proposita indignitate correxit. Negotia cum duce
habentes tractanda subinde primò ad Elzearium
deserebant consilii causa, nec pauci munera aurum
cocciuei panni, & alia offerebant, quæ velut o-
culos excæantia respuebat, ideoque in vniuersum
ab iis maluit abstinere. Cum ex quotidianis
querimoniis causas pauperum videret negligi, eo-
rum patrocinium sibi postulauit: & crumena lup-
plicibus eorum libellis impleta accuratè & sedatè
cos

eos audiebat, & superuacanea in certa capita digesta Duci & concilio obtulit, & expeditur: cuiusdamque ex illis se ingerenti super mensam respondit se causam ante comestionem expediturum, vt & factum. Quibusdam ob moram longiorem, sumptu grauatissimè ipse suppeditabat. Fidem Catholicam contra persuasiones quorumcunque doctorum, & Antichristianas persecutiones constantissimè se retenturum professus. Dalphinæ moram in castro Pelsûlano per literas sciscitanti respondit se sanum domicilium habere in latere vulnerati Domini. Etsi se crederet peccatorem maximum, nunquam tamcu tam à reliquis, quam Dalphina in mortifera culpa deprehensus est. Dalphinæ prædixit obitum dissoluto toparchiarum alieno ære. Anno igitur 1323. sumptis piissimè sacramentis, cum circa ceræmonias extremæ vnctionis à ministrante & respondente illa verba proferrentur, per crucem & passionem tuam libera eum Domine, ipseque dixisset, hæc est spes mea in hac volo mori, licet territus vi dæmonum, sed fiducia meritorum Christi victor, vt aiebat, decessit, innumeris, vt prædictum S. Matronæ, virtutum exercendarum, & familiæ regendæ exemplum futurus.

* *
*

0

S. Bam

S. Bauonis primum coniugati, deinde sanctissimi Confessoris Exemplum scriptum à Theodorico Abbate: S. Trudonis.

Sur. Tom. 5.

Athleta Dei clarissimus Albouinus cognomento Bauo ex familia Austrasia pago in Belgica Gallia Hasbanio nobilissimis genere & virtutibus Edolpho & Adeltrude natus filiam Adilonis comitis parem genere uxorem nactus. Decursu temporis filia nascitur Agletrudis, & ipsa à Deo præelecta, & virginitatis centesimo fructu, ut post patuit, remuneranda. Denique primo ætatis suæ tyrocinio inter ipsa crepundia quæ qualisue futura, quomodo victura, qua lege virginitatem suam esset seruatura angelus certam præscripsit ei regulam. Nec defuit prudenti adolescentulæ Dei dextera, quæ membra animaret iuuenilia, & eleuar et ad summæ perfectionis fastigia tantum, ut in principio conuersationis nouellis ipsis quoque parentibus propositum fieret imitabile. Cæpit ex hinc B. Bauo animum ad superna inflectere, mundi deliciarum tædere, balteum militarem rarius cingere, circi frequentiam declinare, non scænæ spectaculo non theatro luxuriæ locum dare, aduersus spiritualia nequitia verbi Dei gladium fugere, iustitiam pro thorace indui, & æquitatem semper habere in manibus

Parentes S. Bauonis: uxor.

Filia Bauonis.

Initia sanctitatis.

ibus pro scuto inexpugnabili, leuiaque peccata quotidiana amarissimis lacrymis deflere, prioris vitæ poenitere, Ecclesiæ frequens adesse. Semper de Deo studebat aliquid audire, aut interrogare, de virtute in virtutem ascensiones in corde disponere, ieiunia cum fructu Eleemosynarum frequentare, sic vnicuique virtuti, ac si cæteras non haberet, egregiè studere. Animo sic florenti mundus, & omnis gloria eius aruerat, domus ingens, & ampla possessio penitus viluerat. Iam stiuam aratri teneret, iamque libero gressu ad Antoniorum & Macariorum Eremum euaderet, nisi cura coniugis & parua Adeltrudis pedem eius retineret. Viuebat tamen Monachum laicus, & inter officiosam populi multitudinem nunquam deferebat eum illa, quam animo conceperat, solitaria eremus. Interea coniugis, quæ & ipsa viriliter in mandatis Domini militabat, decurso præsentis vitæ stadio de habitatione tenebrofi cedar ad brauium supernæ remunerationis adsciscitur, & ne malitia mutaret mentem eius, de præsentis sæculo nequam eripitur. Cuius funus viduus Maritus ita ægrè persecutus est, vt prope ipse moreretur: ita conuertit se ad dominum, vt eius mortem optasse videretur. Tum verò afflante Spiritu sancto nauigium maris huius sæculi totis velis ingressus, quod diu animo deliberarat, præsentialiter exercere non cessat, secunda recusans matrimonia: vt eum intelligeres non diu voluisse seruire officio coniugali, quod nunquam assumpsisset nisi

*Obitus
coniugis.*

causa procreandæ prolis. Magno quasi expletæ
 onere totum se ad Dei cultum conuertere nihil
 præter cælum cogitare, & quasi se relictum ge-
 mens frequenter in corde suo clamare: Quando
 1. *Tim.* veniam, & apparebo ante faciem Dei? & illud
 6. Ap. Qui volunt fieri diuites & quicquid donarum
 regum largitio contulerat, in stipem pauperum
 transferebat, dans exemplum quomodo camelus
 posset intrare in foramen acus, quomodo animal
 tortuosum deposita gibbi sarcina assumat sibi
 pennas columbæ, & requiescat in ramis arboris,
 quæ de sinapis semente succrescit.

*Narratiuncula de coniugio Eduini re-
 gis primo infidelis cum Edelburga fide-
 li coniuge ad optatum finem fidei & vir-
 tutis traducto, contenta in vita S. Pauli-
 ni Eboracensis in Britannia ma-
 iore Episcopi, authore
 Beda.*

Sur. 10. Octob.

EDuinus is, qui primus auspicijs initiandæ
 totius gentis vera fide, totam Angliam im-
 perio tenuit, Regi Cantuariorum cognatione iun-
 ctus Edelberti regis filiam coniugem sibi dari po-
 stulauit, quod cum ob leges Christianas non lice-
 ret, promisit liberum exercitium sponsæ & eius
 contubernaliū & familiarium fidei suæ, quam
 etiam

etiam, re per doctos examinata & potiore iudicata ipse non graualetur acceptare. Itaque S. Paulinus ordinatus episcopus in comitatu sponsæ esse *S. Pauli. l. i. c. 2. c.* iussus animo magis intendebat ad sementem Eu- *lus.* angelii inter gentes propagandam: in quo & laborauit, ne deficerent fideles, utque aliqui saltem inter sponte excæcatos populos illuminarentur. Itaque anno parte salutis 626. cum eum Sicarius ab occidentalium Saxonum rege missus frustra venenata Sica, quam interpositus famulus exceperat delato vulnere per corpus ad regem leui vulnere perfringendum, occidere moleretur, promisit Paulino adhortanti, ut filiam natam baptis- *Tarda* mate tingi pateretur se non modò id passurum, *conuer-* sed etiam Christianum futurum, si vita incolumi- *sio.* & victoria aduersus hostem potiretur. Conspirationis igitur fociis aut occisis aut in deditionem acceptis victor ab idolorum quidem cultu absti- *no.* nuit, sed tum ipse sagaci ingenio sua consideratione, tum documentis S. Paulini & primatum sapientiorum tardius fidem recepit. Quare summus Pontifex Bonifacius ad Eduinum exhortarias literas scripsit, & alteras ad Edelburgam reginam cum donariis speculi & pectinis Eburnei S. Petri. S. Paulinus animaduersa cunctatione regis cælitus cognito oraculo regi olim oblato in periclitatione vitæ & status sui eius ipsum statuit admonere, quod erat huiusmodi. Cum persequente ipsum Edelfrido, qui ante ipsum regnauerat diu per loca & regna profugus aberraret, apud Rodualdum regem securum inuenit habitaculum.

Qui Quo cognito Edelfridus non cessat ter, quaterque
diu re- oblato munere aut, si nolit comminato bello, filium
lucta- Eduinum tradi vel interfici. Id verò Eduinum
ius tan- clam de nocte fidelis amicus significavit, eumque
dem as- educturum in tuta promisit. At ipse tenax suæ fi-
sensus dei, & anceps de securitate locorum hæsit : itaque
est. hæsitantem & mæstum alius ignotus compellavit,
 & promisit vitæ tutelam & regni recuperationem,
 si Christianus factus idola vellet extirpare. Rece-
 pit conditionem, & arrham dextræ suo capiti im-
 positæ : nec mora cogitanti, quis ille vir esset, prior
 amicus renunciauit ipsi Reginæ precibus regis
 Redualdi animum esse sedatum ; qui statim colle-
 cto exercitu imparatum Edelfridum oppræssit, &
 occidit, Eduinoq; regnum tradidit. S. igitur Pauli-
 no prædicante cum rex moras neceret, subito illi
 cogitanti diligētius quænam religio sibi esset am-
 plectenda, quidam ignotus se ipsi videndum ob-
 tulit, & timenti manu imposta arrhæ datæ admo-
 nuit, quia iam tot insidias euasisset, & regni hono-
 re donatus insupet esset. Ille quidem non abnu-
 nec tamen absque consilio suorum affectarum, ut
 & ipsi cum cæteris omnibus Christo se addicerent.
 Quare primum ex pseudomistis suis interrogauit :
 qui illi de vanitate idolorum verum suum aperuit
 sensum & aras propria manu euerfurum addixit :
 Assensit & alter ex primatibus. Itaq; anno Christi
 627. ab Anglorum in Britanniam aduentu 180.
 Baptizatus est Eboraci in festo paschæ & Eccle-
 siam molitus est struere, cuius primis iactis fun-
 damentis interemptus est.

*Cōner-
 so.*

De S. Aquilini Ebroicensis Episcopi inia
to ante ordinem coniugio & post ordi
nem sacrum susceptum translato ope
ra piæ coniugis in perpetuam atque fe
licem continentiam. Ex M. S.
codicibus ignoti Aus
thoris.

Sur. Tom. 6. 19. Octob.

EN beatissimus Confessor Ddmini, & Ebroi
censis Vrbis Episcopus Aquilinus nobis imi
tandus exhibetur, qui de coniugii extremitate
sublatus, & ad pontificiæ celsitudinis gradum
sublimatus primum ex AËgypto carnalis copu
læ in desertum vidualis pudicitia, ac deinde per
Iordanem Episcopalis gratiæ in æternæ promif
sionis terram ingressus est.

Cui ipsum suum vocabulum quoddam vide
tur perhibere testimonium, quod solum iustitiæ
immota animi acie contemplatus eius am ore pen
nas commutârit, & instar aqnilæ instauratus noui
tatem vitæ in sanctitate iustitia & veritate suscepe
rit. Nam quasi carnis quadam vetustate incuruus
incedere videbatur, cum adhuc carnali coniugio
deditus esset. Sed pennas in superiora se transf
ferendo mutauit, quando amorem coniugis æter
nitatis mutauit amore, & filiis carnis filios spi
rituales anteponeus, & se defecit, vt in Deo

Optio
S. A-
qnilini.

*Genus
nobile.*

*Adole-
scencia
studia
virtu-
tes.*

*Coniu-
gium.*

proficeret. Fuit ille Baiocensi ciuitate ortus, pre-
rentum nobilitate clarus, sed morum dignitate illu-
lustrior antiqua insignia nouis virtutum orna-
mentis obscurans. Cumque sacris literis institutus, & summo studio enutritus esset, pluuiamque
suo tempore effuudendam ceu nubes matutina
collegisset, transmissis adolescentiæ spatiis ad in-
uentum pertigit: in qua pueritiæ marcescentibus
floribus humanæ probitatis & virtutum so-
lent prodire fructus, & ad maturitatem segetes
propinquare. Quæritur ei vxor nobilitati eius
congrua inuenitur, ducitur, nuptiali celebritate
coniungitur: proles terrena primum gignitur, vt
postmodum cælestis procreetur. Sentitur car-
nalis amor, vt eo propudiatō spiritualis feruentius
sentiatur: quemadmodum pueri cibo solido
gustato vbera respuunt. Enimuerò & proximi
dilectio, quæ præcedit, Diuini amoris, qui præcel-
lit dignitate, licet ordine sequatur, nutrix esse so-
let. Si tamen dilectio est dicenda, quæ carnaliter
exhibetur. Altiori enim intellectu nec seipsum,
nec proximum tãquam seipsum diligit, qui Deum
diligere seque in Deo amare nescit. Attamen iux-
ta quendam modum discit vnusquisq; in proximo,
quid debeat Deo: & sicut seruus maior natu-
Domini adhuc paruuli pædagogus efficitur: ita
fraternus amor creatoris nutu amorem alit. A-
quilinus post vnus sponsæ copulam multarum
animarum strenuam curam quandoque suscepturus,
& Christi vice impleturus, discit in coniuge,
quam præsul olim effectus Ecclesiæ sibi coniun-
gendæ præstare debeat.

Interea accitus à Clodoueo rege, cum cæ-
ris Urbium præfectis aduersus barbaros, qui in ex-
tremis Francorum sinibus caperant efferatis ani-
mis insolescere, proficiscitur, & ante spiritale bel-
lum gerit mundiale. Exacto inde triennio &
mensibus sex omnibus facta est domum redeun-
di potestas. Eius autem pia coniux, dum absset
ille, non cessauit à precibus in tantum sollicita de
reditu eius, vt etiam votum Domino nuncuparit
pro illo, quod tamen quodammodo videretur
esse contra illum: putà si dominus saluum & in-
columen reduceret illum, se toto anno cum illo
continenter victuram de eius consensu vsque ad-
ed nihil hæsitans (quippe, quæ eius pudicitiam fa-
tis compertam haberet,) vt etiam sine illo pro-
mittere non dubitârit, quod non nisi illo consen-
tiente exequi posset. Redeunti igitur obuiam Car-
notum processit, vbi conuenientes Aquilinus
coniugis pudicitiam & amoris integritatem, con-
iux Aquilini synceritatem admirabantur. Cernens
autem illa oblatam sibi familiaris colloquii op-
portunitatem: amantissime coniux, inquit quæ-
so te, ne me arguas temeritatis, ne grauitè feras
quod feci, si cognoueris me id fecisse zelo amoris
tui. Timens enim, ne te semper carerem, si accide-
ret tibi, quod nollem, malui Deo promittere,
quod vno anno à te præsentè abstinerem, tuque
interim coniugii oblectamenta suspenderes, quâ
te e medio sublato perpetuâ viduitate afflicta di-
scerem vel inuita, quod sponse didicissem. Qua
in re si quid videor egisse inconsulte, tua me cari-

*Militia.**Votum uxoris.*

tas cōpulis, ut de te mihi pollicerer id, quod pollicita sum: nec eo me impulit propria temeritas sed de tuo consensu nihil ambigens, tamen eius ignorabam, illud voui, quod de mea mihi voluntati cōstabat. His auditis Aquilinus quidnam ageret, aut quo pacto vicem redderet mulieri de mariti salute tam bene merenti? Non ille arguendam existimabat, quam seipso fidelior sibi experiebatur, idque pro sua incolumitate promissentiebat, quod ipse optauerat, tamen non promiserat. Miratur igitur suum in scœmina pectus, tu, inquit, charissima, me dicendo anteuertisti, quem desiderando anteuertere non potuisti. Hoc enim est, quod equidem iam pridem peroptauimus sed celauimus interim tempus opportunum sustinens, quo tuum mihi assensum conciliarem. Vnum tantum adiicere volo, quod à te sentio prætermissum & tamen puto necessarium. Tu annuam promissisti continetiam, ego opto & polliceor perpetuam, ut pariter non annuam, sed sempiternam possimus adipisci coronam. Confido autem eum, qui omni habenti nempe bonam voluntatem, etiam facultatem dandam pollicetur, nobis affectum pudicitiae perseverantem præbiturum, ut addatur gratia gratiae, sicut additur promissio promissioni. Hæc cum ille dixisset, coniux gratissimo animo assensit. Insequenti die suscepto itinere domum renertuntur: ubi ad eum illi corpora sua ieiuniis & vigiliis exarabant, animas Eleemosynis recreabant, ut ipsi quoque monachis & crucis habitum gerentibus credere non putares. Ita enim hospitibus

*Votum
Aquilini.*

ministrare, & in eis Christo omni humilitate seruire conspiceres, vt domum illam potius Xenodochium diceres, quam aliud quidpiam, atq; in-
 erim tamen in laico habitu degere eos pariter, ac si etiamnum carnali inter se consuetudine vterentur. Interim vacante Ebroicensis vrbis fede per obitum B. Aeterni præsulis totius cleri & populū suffragio Episcopus diligitur: trahitur igitur non quasi suus deinceps futurus, sed communiter omnium: primoq; fit clericus: inde gradatim promotus ad Episcopale caeum ē promouetur, in quā iam palām mutata vxore in sororem prolixior in vigiliis & precibus esse studebat: contemplationi etiam operam dabat: secretiq; amans, & fugiens tumultum instar plerorumq; sanctorum, 100. passibus ab Ecclesia Cellam distantem orationis gratia sibi delegit pro populo æquē vel plus profecturus exemplo, quam concione.

De singulari S. Hedvvigis Ducissæ Pannoniæ in matrimonio continentia & pietatis amore & exercitio. Ex fide digno Authore.

Surii 15. Octob.

S Hedvvigis filia Marchionis Morauix, & Comitis Tyrolis Bertoldi & Agnetis Comitissæ Rotlochix ab ipsa pueritia cor gerēs senile vitabat leuitates omnes, & bonis assuefaciebat se *Pueritia*
 moribus, iusolētēsq; eius ætatis respuebat ineptias. *tia*
 Studebat innocentis vitæ puritati, semperque honestati *Hedvvigis.*

*Cōiugii
initia.*

neſtati & grauitati diligentem nauabat opera
Annos nata 12. præclaro Principi Sileſiæ & Po
nia Henrico collocata eſt : quem illa inſtar S
cum timore Demini, non cum libidine ſua con
fenſit ſuſcipere: in quo matrimonio ineundo
tam ſuam, quam parenrum voluntatem cre
tur ſecuta, quod ex conſecuta continentia ſaris
paret. Nam ſaluo iure honorabilis matrimonio
& ſpe ſalutis hinc conſequendæ quantum licuit
ex mariti conſenſu continentix legem ſibi induc
bat: nam ſimulatque ſe concepſiſſe ſentiret, à vi
toro uſque ad puerperii completionem ſeſe reu
reter abſtinuit. Vnde nati ſunt ipſi tres filii
Boleſlaus, Conradus, Henricus, & totidem filia
Agnes, Sophia, Gertrudis: quibus in lucem editi
deinceps perpetuæ continentix ſeſe deditit. Ad
duxit maritum eodem, vt cum ipſe ſponte ſtue
ret continentix ſingulis toto Aduentu, & quadra
geſimæ diebus quatuor temporum, & ſextis feriis
in vigiliis S.S. & feriis eorum, atque diebus Do
minicis, vt gratiore Dei veneratione feſta & ieiun
nia ſeruaret. Ex tam honorabili matrimonio
prodire pietatis ſtudioſi filii & in primis Henricus
cuſ patri in principatu ſuccedens, qui anno 1244
in bello contra Tartaros ſanguinem proſu
In perpetua continentia per votum vtrimque ſi
mata Epifcopi conſenſu triginta circiter annos lo
lo toro ſeparati manſerunt: quæ continentia cum
permultis innotuiſſet ſtudio vitandi ſcandali &
impedimenti alienæ pietatis cum marito nec
la, nec niſi cauſa inductionis ad opera pietatis,

in causis Religiosorum & miserabilium loque- *Exem-*
batur. Religiosis hospitio susceptis locum stre- *plaris*
pitu & oribus loquentibus iniqua vacantem assi- *vita.*
gnauit: totaque vita operam dedit, vt sicut coram
Deo sanctissimè, ita etiam apud homines hone-
stissimè versaretur. Itaque semper honestam sibi
adesse voluit familiam: auersabatur detractores
inorsu vno loquentem & audientem necantes.
Multas puellas tum nobiles tum ignobiles paren-
tibus & opibus orbatas curandas ac tuendas susce-
pit: ex quibus alias tradidit monasterio præser-
tim Trebnicensi à se constructo & ditato, alias
matrimonio iunxit, vt coniugalem sectarentur
pudicitiam: quasdam viduas ieiuniis & precibus
deditas secum semper esse voluit. Porro in Treb-
nicii vicino loco delecto cum parua familia con-
sensu mariti adhuc dum viuentis pietatis causa de-
gebat. Iniuriosis & conuitiatoribus nunquam ni-
si placidè respondebat in hunc ferè modum: Cur
hoc fecistis? Ignoscat tibi Deus. A carnibus qua-
draginta annis abstinuit, & mira abstinentia vi-
guit vix leguminibus & pulte cereuisiaria, cum
deficeret, adiectis ad panem & aquam in aduen-
tu & quadragesima & feriis sextis multisque fe-
storum pridianis consuetam: cilicio clama è setis
æquinis & alia zona lumbos constringente uti-
tur: pauperibus lautius quam ipsa pastis seruebat.
Debita subditis remittit, & rusticis pensionum bo-
nam partem, adeo vt Sacellano obiicienti futurum
familiæ defectum iuberet eum esse bono animo,
Deum prouisurum. Cum pensionario atque alios
pau-

*Vet. et
oppressio-
nem
pauperum.*

pauperes non possiet alia via à Iudicum & aliorum officialium manu liberare, sua pecunia illorum vexationes redimebat. Scriptorem habuit Ludolphum virum prudentem & honestum: quem saepe rogauit cum lacrymis, vt erga homines suos humanitate & clementia vteretur, nec importunè exigendis pensionibus eas grauaret: & ne iudicia fortasse seueri nimium essent erga tales, ipsa iudiciis saepe voluit coram interesse: neque tum per iudicem, sed per aliquem ex Sacellanis fiebat iudicium, vt pauperes humanius acciperentur. Coruscationes & tonitrua multum formidabat, quod his elementorum commotionibus memoria &

*Judicii
Job 13.*

tremore Domini quasi tumentium super se fluctuum commoueretur: nec à genuflexionibus & precibus tunc cessabat, benedictæque sacerdotalis manus semper impositionem expetebat. Amabat pietatis in Missa studiosos, & haud dubiè sacerdotes saepe ad piè sacrificandum paratos. Ipsa synaxis perceptura studio precandi, geniculandi, & corpus prosterndi & lacrymarum profusioni peculiariter indulgebat, quo ardore alios accendebat. Diligebat etiam decorem domus Dei, eique & altaribus & pro sacerdotalibus indumentis pretiosâ ornamenta dedit. In annonæ caritate proclamatis pauperibus in villa cibum & frumenta præbuit, adhibita æqualitate distributionis, ne inuidentiæ locum daret: quod maritum docuit, vt & complures preces: morteq; prædixit, si Legnicio castrum exiret, quo post triennium relicto mortuus Trebnici sepultus est, anno 1238. Præsciuit secreta futura

Propheta.